

معاونت پژوهش، برنامه‌ریزی و سنجش مهارت

دفتر پژوهش، طرح و برنامه‌ریزی درسی

استاندارد آموزش شغل

کارور انجماد و نگهداری محصولات شیلاتی

گروه شغلی

صنایع غذایی

کد ملی آموزش شغل

۶	۲	۲	۱	۲	۰	۶	۸	۰	۰	۲	۰	۰	۰	۱
ISCO-۰۸				سطح مهارت	شناسه گروه			شناسه شغل			شناسه شایستگی		نسخه	

۱۳۹۳/۳/۷

تاریخ تدوین استاندارد: ۸۹/۳/۱

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب : دفتر طرح و برنامه های درسی

شماره ملی شناسایی شغل : ۱۳۱۲/۳/۷

شروع اعتبار : ۸۹/۳/۱

پایان اعتبار : ۹۳/۳/۱

اعضاء کمیسیون تخصصی برنامه ریزی درسی رشته صنایع غذایی :

حوزه های حرفه ای و تخصصی همکار برای تدوین استاندارد شغل و آموزش :

- اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان مازندران

فرآیند اصلاح و بازنگری :

آدرس :

تهران - خیابان آزادی ، خیابان خوش شمالی ، نیش نصرت ، ساختمان شماره ۲ ، سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور ، شماره ۲۵۹

دورنگار ۶۶۹۴۴۱۱۷ تلفن ۶۶۵۶۹۹۰۰

تهیه کنندگان استاندارد شغل

ردیف	نام و نام خانوادگی	مدرک	رشته تحصیلی	سابقه‌ی تجربی مرتبط
۱	مسعود رضائی	دکترای تخصصی	فرآوری محصولات شیلاتی	۱۳ سال
۲	سید فخرالدین حسینی	کارشناس ارشد	فرآوری محصولات شیلاتی	۵ سال
۳	محمد کاظم میرزاخانی	کارشناس ارشد	فرآوری محصولات شیلاتی	۵ سال
۴	صغرا علی پور	کارشناس	شیمی	۱۲ سال
۵	میلاذ علی پور	کارشناس	کامپیوتر	۳ سال
۶				
۷				
۸				
۹				
۱۰				

تهیه کنندگان استاندارد آموزش

ردیف	نام و نام خانوادگی	مدرک	رشته تحصیلی	سابقه‌ی تجربی مرتبط
۱	مسعود رضائی	دکترای تخصصی	فرآوری محصولات شیلاتی	۱۳ سال
۲	سید فخرالدین حسینی	کارشناس ارشد	فرآوری محصولات شیلاتی	۵ سال
۳	محمد کاظم میرزاخانی	کارشناس ارشد	فرآوری محصولات شیلاتی	۵ سال
۴	صغرا علی پور	کارشناس	شیمی	۱۲ سال
۵	میلاذ علی پور	کارشناس	کامپیوتر	۳ سال
۶				
۷				
۸				

تعاریف :

استاندارد شغل :

مشخصات شایستگی ها و توانمندی های مورد نیاز برای عملکرد موثر در محیط کار را گویند در بعضی از موارد استاندارد حرفه ای نیز گفته می شود .

استاندارد آموزش :

نقشه‌ی یادگیری برای رسیدن به شایستگی های موجود در استاندارد شغل .

نام یک شغل :

به مجموعه ای از وظایف و توانمندی های خاص که از یک شخص در سطح مورد نظر انتظار می رود اطلاق می شود .

شرح شغل :

بیانیه ای شامل مهم ترین عناصر یک شغل از قبیل جایگاه یا عنوان شغل ، کارها ارتباط شغل با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی ، مسئولیت ها ، شرایط کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز شغل .

طول دوره آموزش :

حداقل زمان و جلسات مورد نیاز برای رسیدن به اهداف یک استاندارد آموزشی .

ویژگی کارآموز ورودی :

حداقل شایستگی ها و توانایی هایی که از یک کارآموز در هنگام ورود به دوره آموزش انتظار می رود .

ارزشیابی :

فرآیند جمع آوری شواهد و قضاوت در مورد آنکه یک شایستگی بدست آمده است یا خیر ، که شامل سه بخش عملی ، کتبی عملی و اخلاق حرفه ای خواهد بود .

صلاحیت حرفه ای مربیان :

حداقل توانمندی های آموزشی و حرفه ای که از مربیان دوره آموزش استاندارد انتظار می رود .

شایستگی :

توانایی انجام کار در محیط ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد .

دانش :

حداقل مجموعه ای از معلومات نظری و توانمندی های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی یا توانایی . که می تواند شامل علوم پایه (ریاضی ، فیزیک ، شیمی ، زیست شناسی) ، تکنولوژی و زبان فنی باشد .

مهارت :

حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی . معمولاً به مهارت های عملی ارجاع می شود .

نگرش :

مجموعه ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت های غیر فنی و اخلاق حرفه ای می باشد .

ایمنی :

مواردی است که عدم انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می شود .

توجهات زیست محیطی :

ملاحظات است که در هر شغل باید رعایت و عمل شود که کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد.

نام شغل : تکنسین انجماد و نگهداری محصولات شیلاتی

شرح شغل^۱

تکنسین انجماد و نگهداری محصولات شیلاتی شغلی است از مشاغل گروه صنایع غذایی که وظایف آماده سازی و نگهداری ماهی قبل از انجماد، کاربرد انواع فریزرها، محاسبه مدت زمان انجماد و روشهای مختلف انجماد زدایی را بر عهده دارد. در این شغل فرد با مشاغلی نظیر تولید کنندگان ماهی و کارشناس کنترل کیفی کارخانه در ارتباط می باشد.

ویژگی های کارآموز ورودی

حداقل میزان تحصیلات : دیپلم علوم تجربی، صنایع غذایی، تغذیه
حداقل توانایی جسمی : سلامت کامل جسمانی و روانی
مهارت های پیش نیاز این استاندارد : -

طول دوره آموزش

طول دوره آموزش : ۱۲۱ ساعت
- زمان آموزش نظری : ۳۳ ساعت
- زمان آموزش عملی : ۸۸ ساعت
- کارورزی : - ساعت
- زمان پروژه : - ساعت

شیوه ارزشیابی

آزمون عملی : ۶۵٪
آزمون کتبی : ۲۵٪
اخلاق حرفه ای : ۱۰٪

صلاحیت های حرفه ای مربیان

- کارشناس ارشد یا کارشناس رشته های مرتبط (صنایع غذایی یا تکنولوژی فرآورده های شیلاتی) به ترتیب با ۲ و ۳ سال سابقه کار

استاندارد شغل^۲
- شایستگی های^۳ شغلی

ردیف	توانایی ها
۱	توانایی آماده سازی و نگهداری ماهی قبل از انجماد
۲	توانایی استفاده و کاربرد انواع فریزرها و تجهیزات مربوط به انجماد
۳	توانایی محاسبه مدت زمان انجماد در دماهای مختلف
۴	توانایی انجماد صید در دریا
۵	توانایی انجام فرآیند یخ پوشی
۶	توانایی کار با ماشین آلات بسته بندی فرآورده های منجمد
۷	توانایی سنجش برودت فرآورده در طی فرآیند انجماد
۸	توانایی انجام روش های مختلف انجماد زدایی
۹	
۱۰	
۱۱	
۱۲	

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی آماده سازی اولیه و نگهداری ماهی قبل از انجماد
	نظری	عملی	جمع	
	۴	۱۱	۱۵	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
<ul style="list-style-type: none"> - دستگاه شستشوکننده ماهی - دستگاه توزین ماهی - اره برقی ماهی بر - چاقوی تمیز و کاملاً تیز 			۱	<p>دانش :</p> <ul style="list-style-type: none"> - شرایط آماده سازی اولیه محصول - انواع یخهای مورد استفاده - انواع روشهای پوست کنی - شرایط فیله کردن ماهی و بازبینی (استخوان گیری کامل)
<ul style="list-style-type: none"> - میز رقم بندی - میز فیله کردن - ماشین پوست کنی - دستگاه جداکننده گوشت از استخوان ماهی 		۲		<p>مهارت :</p> <ul style="list-style-type: none"> - آماده سازی اولیه محصول - محاسبه مقدار یخ مورد نیاز برای سرد سازی ماهی - پوست کنی - کاربرد روشهای دستی و مکانیکی برای فیله کردن ماهی و بازبینی (استخوان گیری کامل)
<ul style="list-style-type: none"> - میز بازبینی و زواید - وان استیل نگهداری ماهی 				<p>نگرش :</p> <ul style="list-style-type: none"> - دقت در ملاحظات اقتصادی و کیفی هنگام سفارش انواع یخ - دقت در حفظ و نگهداری انواع لوازم مورد استفاده
<ul style="list-style-type: none"> - جعبه های پلاستیکی - بالابر (لیفت تراک) - ماشین نوار پیچی 				<p>ایمنی :</p> <ul style="list-style-type: none"> - رعایت اصول بهداشتی در جابجایی و نگهداری یخ - رعایت اصول بهداشتی در هنگام فیله کردن و ... - بکارگیری حفاظت و ایمنی فردی و آزمایشگاهی در هنگام استفاده از لوازم و مواد مصرفی
<ul style="list-style-type: none"> - نوار نقاله مواد: - ماهی - مواد افزودنی (آنتی اکسیدانها ، آنتی 				<p>توجهات زیست محیطی :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ملاحظات زیست محیطی در هنگام دور ریختن ضایعات ماهی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی استفاده و کاربرد انواع فریزرها و تجهیزات مربوط به انجماد
	جمع	عملی	نظری	
	۱۸	۱۵	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
تجهیزات: - فریزر ورزشی - فریزر ماریچی - فریزر صفحه ای - فریزر نیتروژن مایع - فریزر دی اکسید کربن - فریزر غوطه وری - دستگاه تونل انجماد و سردخانه نگهداری کالا - کمپرسورها - کندانسورها مواد: - مواد سرمازا (نیتروژن مایع یا دی اکسید کربن) - آمونیاک ابزار: - کاغذ و خودکار - کامپیوتر			۱ ۱ ۱	دانش : - انواع روشهای انجماد ماهی - انواع فریزرهای انجماد - انواع ماشین آلات تبرید
			۳ ۴ ۴ ۴	مهارت : - انجام روشهای مختلف انجماد ماهی - استفاده و کاربرد فریزرهای انجماد ماهی - محاسبه بار برودتی فریزر - کاربرد ماشین آلات تبرید
				نگرش : - دقت در ملاحظات اقتصادی و کیفی هنگام سفارش تهیه انواع فریزرها - دقت در حفظ و نگهداری انواع دستگاهها و تجهیزات - اطمینان از کارکرد صحیح دستگاهها و تجهیزات عمومی و تخصصی - دقت در استفاده صحیح از دستگاهها و تجهیزات
				ایمنی : - رعایت اصول حفاظت و ایمنی در جابجایی و نگهداری دستگاهها و تجهیزات - استفاده از لباسهای محافظ - اجتناب از قرار گرفتن در معرض کوران های سرد - جلوگیری از خطرات آتش سوزی
				توجهات زیست محیطی : - ملاحظات زیست محیطی در هنگام استفاده از دستگاهها و تجهیزات از حیث میزان مصرف انرژی

--	--

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی محاسبه مدت زمان انجام در دماهای مختلف
	جمع	عملی	نظری	
	۱۱	۹	۲	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
ابزار: - کامپیوتر - کاغذ - خودکار			۱ ۱	دانش : - مفهوم زمان انجام - انواع متغیرهای موثر بر زمان انجام
		۳ ۳ ۳		مهارت : - کاربرد مفهوم زمان انجام - کاربرد متغیرهای موثر بر زمان انجام - انجام محاسبات زمان انجام
				نگرش : - دقت در محاسبه نتایج و مستند سازی
				ایمنی :
				توجهات زیست محیطی :

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی انجاماد محصول صید شده در دریا
	نظری	عملی	جمع	
	۷	۱۴	۲۱	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
تجهیزات: - فریزر صفحه ای عمودی مخصوص (VPF) - فریزرهای صفحه ای افقی (HPF) - فریزرهای آب نمکی - سینی های انجماد - وسیله جابجا کننده سینی های انجماد - انواع تونلهای انجماد وزشی - گاری			۱ ۱ ۱ ۱ ۱ ۱ ۱ ۱	دانش : - ضرورت انجماد در دریا - انواع شناورهای ماهیگیری مجهز به سردخانه - انواع فریزرهای مورد استفاده در دریا - شرایط جابجایی و نگهداری ماهی پیش از انجماد - شرایط جابجایی و عمل آوری ماهی منجمد - ویژگی های سردخانه شناورهای ماهیگیری - شرایط تخلیه شناورهای ماهیگیری مجهز به سردخانه
- سینی ماهی - مبرد ثانویه (آب نمک)	۲ ۲ ۲ ۲ ۲ ۲ ۲			مهارت : - اجرای عملیات انجماد در دریا - کاربرد شناورهای ماهیگیری مجهز به سردخانه - کاربرد فریزرهای مورد استفاده در دریا - جابجایی و نگهداری ماهی پیش از انجماد - جابجایی و عمل آوری ماهی منجمد - استفاده از سردخانه شناورهای ماهیگیری - تخلیه شناورهای ماهیگیری مجهز به سردخانه
				نگرش : - صرفه جویی در هزینه
				ایمنی :

- رعایت بهداشت فردی هنگام جابجایی و نگهداری ماهی
  - استفاده از وسایل حفاظت و ایمنی فردی
  - مراقبت از تجهیزات بروندی و حفاظت از لوله کشی ها
- توجهات زیست محیطی :
- ملاحظات زیست محیطی در هنگام دور ریختن ضایعات

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزشی

	عنوان توانایی :		
	توانایی انجام فرآیند یخ پوشی		
	نظری	عملی	جمع
	۳	۶	۹
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط		
تجهیزات و مواد مصرفی: - دستگاه یخ پوشی - دستگاه یخ ساز - یخ - آب - ماهی	دانش :		
	۳	- اهمیت عمل یخ پوشی، غوطه وری محصول در محلول یخ پوش و اسپری - کردن آب بر روی سطح ماهی منجمد	
		مهارت :	
	۲	- انجام عملیات یخ پوشی - غوطه وری محصول در محلول یخ پوش - اسپری کردن آب بر روی سطح ماهی منجمد	
	۲		
	۲		
	نگرش :		
	- دقت در سالم بودن محلولهای یخ پوشی و صرفه جویی در مصرف آنها - صرفه جویی در زمان - دقت در کار		
	ایمنی :		
	- رعایت بهداشت فردی هنگام آماده سازی - استفاده از وسایل حفاظت و ایمنی فردی		
	توجهات زیست محیطی :		
	- ملاحظات زیست محیطی در هنگام دور ریختن ضایعات		

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی کار با ماشین آلات بسته بندی فرآورده های منجمد
	نظری	عملی	جمع	
	۴	۱۱	۱۵	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
تجهیزات: - دستگاه بسته بندی در خلاء - ماشین آلات پرکننده - ماشین آلات پر کننده اتوماتیک - کارتن - کاغذ - پلاستیک - پالت (تخته چوبی پهن) - ماشین آلات بسته بندی			۱ ۱ ۲	دانش : - ضرورت انجام بسته بندی - انواع مواد مورد استفاده برای بسته بندی ماهی منجمد - انواع ماشین آلات بسته بندی
		۲ ۳ ۶		مهارت : - انجام بسته بندی - کاربرد مواد مورد استفاده برای بسته بندی ماهی منجمد - کاربرد انواع ماشین آلات بسته بندی
				نگرش : - دقت در انتخاب نوع مواد بسته بندی - دقت در عملیات بسته بندی - صرفه جویی در هزینه های بسته بندی
				ایمنی : - رعایت بهداشت فردی هنگام آماده سازی مواد بسته بندی - استفاده از وسایل حفاظت و ایمنی فردی هنگام کار با ماشین آلات بسته بندی
				توجهات زیست محیطی : - ملاحظات زیست محیطی در هنگام دور ریختن ضایعات

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی سنجش بروودت فرآورده در طی فرآیند انجماد
	جمع	عملی	نظری	
	۱۱	۸	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
تجهیزات: - دماسنج میله ای - سیم ترموکوپل - دماسنج نوع نیزه ای مواد: - ماهی			۱ ۱ ۱	دانش : - اهمیت اندازه گیری دمای ماهی تازه - اهمیت اندازه گیری دمای ماهی طی فرآیند انجماد - اهمیت اندازه گیری دمای ماهی منجمد
		۲ ۳ ۳		مهارت : - اندازه گیری دمای ماهی تازه - اندازه گیری دمای ماهی طی انجماد - اندازه گیری دمای ماهی منجمد
	نگرش : - اندازه گیری دمای ماهی بطور سریع و بدون خطا - بررسی و کالیبره کردن ابزارها هر چند وقت یکبار - دقت در کار			
	ایمنی : - استفاده از وسایل حفاظت و ایمنی فردی			
	توجهات زیست محیطی :			

	زمان آموزش			عنوان توانایی : توانایی انجام روش های مختلف انجماد زدایی
	جمع	عملی	نظری	
	۲۱	۱۴	۷	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- یخچال - تانک آب - مایکروویو (مدل خانگی) - آب			۱	دانش : انواع روشهای انجماد زدایی - در هوای ساکن (Still air) - در هوای متحرک (Air blast) - ناپیوسته (Batch thawing) - پیوسته (Continuous thawing) - در آب (Water thawing) - نحوه انجماد زدایی الکتریکی (Electrical thawing)
		۲		مهارت : کاربرد انواع روشهای انجماد زدایی - انجماد زدایی در هوای ساکن (Still air) - انجماد زدایی در هوای متحرک (Air blast) - انجماد زدایی ناپیوسته (Batch thawing) - انجماد زدایی پیوسته (Continuous thawing) - انجماد زدایی در آب (Water thawing) - روشهای الکتریکی (Electrical methods)
		۳		نگرش : - دقت در انجام روشهای مختلف انجماد زدایی
		۲		ایمنی : - استفاده از وسایل حفاظت و ایمنی فردی
		۲		توجهات زیست محیطی : - ملاحظات زیست محیطی در هنگام دور ریختن ضایعات
		۳		
		۲		

- منابع و نرم افزار های آموزشی

ردیف	شرح
۱	جان فدا، ت. (۱۳۸۴). انجماد و نگهداری محصولات شیلاتی در سردخانه، انتشارات هیوا مهر. ۲۷۲ صفحه.
۲	رضوی شیرازی، ح. (۱۳۸۶). تکنولوژی فرآورده های دریایی اصول نگهداری و عمل آوری. انتشارات پارس نگار، ۳۳۶ صفحه.